Valiokuntakäsittely 31.5.2015

Asiatuntijalausunto: Säteilylakiesitys

Esitämme säteilylakiin muutoksia, jotka vähentävät väestön ja ympäristön altistumista ionisoimattomalle säteilylle radiotaajuisen säteilyn raja-arvoja tiukentamalla, tukiasemien ja muiden päästölähteiden lupa-järjestelmällä, altistumisen valvonnalla sekä kuluttaja-tiedotusta lisäämällä mm. SAR-arvojen avulla. Sähköherkkien perustuslailliset oikeudet tulee varmistaa.

Seuraavassa kohtia esityksestä:

<u>Yleisperustelut</u>

2.2.7.1 Kansainvälinen ionisoimattoman säteilyn komitea
Poistetaan sana ”**riippumaton”** ICNIRP:in yhteydestä. Arvovaltaiset tahot ovat kyseenalaistaneet ICNIRP:in riippumattomuuden. Komitean riippumattomuus pitäisi tutkia ennen kuin sanaa käytetään virallisissa yhteyksissä.
Hardell 2017 https://www.spandidos-publications.com/ijo/51/2/405

2.3.3. Ionisoimaton säteily
Korjataan lause: ”terveysvaikutusten osalta vain UV on karsinogeenista”
Tutkitun tiedon (mm. USA:n hallinnon alainen National Toksikology Program) mukaan myös radiotaajuinen säteily on karsinogeenista.
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0013935118300343?via%3Dihub

Lisätään yleisiin säteilylähteisiin:
- kotien etäluettavat sähkö- ja vesimittarit
- kotien hälytysjärjestelmät
- älytekniikka kodeissa, kaupoissa ym.
- henkilöautojen tutkalaitteet
- liikenteen ohjaus- ja valvontajärjestelmät

Perusteena on se, että päättäjien tulee tietää, mitkä kaikki lähteet tuottavat radiotaajuista säteilyä tänä päivänä ja ymmärtää, että koko väestö ja ympäröivä luontomme altistuvat sille koko ajan kasvavassa määrin.

Poistetaan : ” toiminnan harjoittajat huolehtivat turvaetäisyyksistä”
Meidän näkemyksemme mukaan tämä ei nykyisin päde.
Mm. päiväkotien ja koulujen katoilla ja seinärakenteissa on paljon tukiasemia. Tukiasemien on todettu lisäävän syöpää ilmaisevien tekijöiden määrää veressä jo 80 metrin etäisyydellä. Tukiasemien sijoittelussa ja etäisyyksissä altistuviin kohteisiin tulee huomioida myös riippumattomat tutkimustulokset.

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28777669

3.1 Kappaleessa puhutaan yksilön suojasta. Tämä esitys ei takaa sähköherkkien yksilön suojaa eikä muunkaan väestön.

3.2. Keskeiset ehdotukset

15 jae . ”Perusvaatimuksena on, että väestön altistus ei saa aiheuttaa välittömiä terveyshaittoja” Lisätään: ei saa aiheuttaa **pitkäaikaisia** terveyshaittoja.

4.1.2 Taloudelliset vaikutukset

Lisätään loppuun: ionisoimattoman säteilyn aiheuttamien haittojen vähentäminen mm. tiedottamalla turvallisesta käytöstä, säteilyn raja-arvoja tiukentamalla, luvittamalla tukiasemien sijainti ja valvonnalla, vähennetään niistä aiheutuvia sairauksia kuten esim. aivokasvaimia, minkä seurauksena myös terveydenhuollon kulut pienenevät. Samalla ehkäistään sähköherkkien syrjäytymistä.

Yritykset hyötyvät, kun työntekijät tai heidän lapsensa eivät sairastu. Hyötyä tulee myös yrityksille, jotka kehittävät turvallisempaa teknologiaa, jonka kysyntä hyvin todennäköisesti kasvaa tulevaisuudessa.

Säteilyn vähentäminen ympäristössä varmistaa ruoan tuotannon ja metsien kasvun pysymisen vähintäänkin ennallaan.

4.1.3.3. Muut asiat

Jatkossa pitäisi ionisoimattomalle säteilylle altistumisen olla siten säädelty, että sähköherkillä on mahdollisuus pysyä mukana työelämässä. Sähköherkän tukeminen tukee myös sähköherkän perhettä.

4.2.2.

Riskiperusteinen valvonta:
Ionisoimattoman säteilyn määrää tulisi valvoa vähintään päiväkodeissa ja kouluissa.
Tarvitaan myös välineet puuttua kohtuuttomiin altistustilanteisiin kodeissa ja niiden ympäristöissä.

4.2.7 Säteilyvaaratilanne voi koskea myös ionisoimatonta säteilyä.

4.3. Ympäristövaikutukset

Päivitetään kappale ionisoimattoman säteilyn osalta.

Useissa tutkimuksissa on tullut esille ionisoimattoman säteilyn haitallinen vaikutus eläimiin ja kasveihin. Näitä vaikutuksia on todettu mm. pölyttävien hyönteisten, nautakarjan ja elintarvikkeiksi viljeltävien kasvien osalta. Kärsijänä on siten ruoan tuotanto muun ympäristön ohella. Myös metsien kasvun voi odottaa heikentyvän. Voimallisesti lisääntyvällä ionisoimattomalla säteilyllä on epäilty olevan kasvihuoneilmiötä pahentava vaikutus. Ympäröivässä luonnossa tulisi noudattaa varovaisuusperiaatetta eikä säteilyn lähteitä pitäisi laajentaa tärkeille luonnonsuojelualueille ym. villieläinreservaatteihin.

https://www.emfscientist.org/images/docs/EMF_Scientist_Press_Release_5-1-2015.pdf

4.6 Maininta ” Altistus pidetään mahdollisimman pienenä” tämän tulisi koskea myös ionisoimatonta säteilyä. Nykytilanteessa rakennetaan yhä uusia tukiasemia, vaikka kuuluvuus alueella on jo aivan riittävä. Lasten altistuminen kouluissa on aivan liian suurta.

4.6.1. Ionisoimattoman säteilyn kohdalle lisätään pitkäaikaisvaikutukset esim. syöpä.

https://ehtrust.org/clear-evidence-of-cancer-concludes-the-expert-panel-to-the-us-national-toxicology-program-on-cell-phone-radiation-study-findings/

4.6.4 Kappaleessa puhutaan ionisoimattoman säteilyn terveysvaikutuksista ja esitetään, ettei haitoista ole saatu vielä näyttöä. Teksti ei pidä paikkaansa ja se pitäisi päivittää.

https://ntp.niehs.nih.gov/ntp/about_ntp/trpanel/2018/march/actions20180328_508.pdf

4.8 Vaikutukset lapsiin

Tämä lakiesitys ei riittävästi turvaa lasten terveyttä
Lisätään ionisoimattoman säteilyn vaikutukset lapsiin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Tämänhetkiset radiotaajuisen säteilyn raja-arvot eivät estä väestön sairastumista ja/tai vakavia vaikutuksia ympäristössä.

Suomessa ionisoimattoman säteilyn osaamista oltava myös riippumattomilla tahoilla.

Lupajärjestelmään sisällytettävä tukiasemat ja varauduttava luvittamaan myös muita lähteitä tai niitä käyttäviä järjestelmiä sitä mukaa, kun uutta langatonta tekniikkaa pyritään ottamaan käyttöön.

178§ Toiminnat voidaan keskeyttää, jos se aiheuttaa terveyshaittaa. Tämän tulee koskea myös ionisoimatonta radiotaajuista säteilyä. Nyt tilanteessa, jossa tukiasema aiheuttaa terveyshaittaa, kukaan eikä mikään taho auta, vaan haitasta kärsijä joutuu muuttamaan.

5§ Oikeutusperiaate. Tutkimusnäyttö on jo riittävää raja-arvojen alentamiseksi. Vähintäänkin pitää noudattaa varovaisuusperiaatetta, koska tutkimusnäyttöä vakavista haitoista on jo paljon.

6§ Optimointiperiaatteeseen lisätään ionisoimaton säteily.

Esitämme virallisen tahon mittausta siitä, ylittyvätkö nykyisetkin raja-arvot, esimerkiksi kokonaisaltistus kotona: reititin, kännykän käyttöä, älytekniikkaa, lähellä tukiasema, yllä lentoreitti ja vieressä vilkasliikenteinen autotie. Tai

koulussa, jossa 6 tukiasemaa katolla ja käytössä 20 tablettia sekä luokkahuoneessa, että viereisissä luokkahuoneissa?

126§ Väestön altistuksen rajaaminen: lisätään ionisoimaton säteily

Yhdenvertaisuus

Esityksen kohdassa yhdenvertaisuus on unohdettu täysin sähköherkät. Vaikka säteilylain tarkoitus ei ole syrjäyttävä, niin sen seuraukset ovat.

Suomi on ratifioinut YK:N vammaissopimuksen. YK:n vammaissopimuksen tarkoitus on vammaisten henkilöiden arvostus, yhdenvertaisuus muiden kanssa ja osallisuus kaikkeen siihen toimintaan, mihin terveetkin, ei-vammaiset henkilöt ympärillämme osallistuvat. Ihmisoikeudet varmistavat sen, että vammainen otetaan vakavasti myös sosiaalisessa ympäristössä. Vammaispalvelulain 2 pykälän mukaan vammaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.
2009 EU on suosittanut, että sähköherkät huomioidaan yhteiskunnassa Ruotsin mallin mukaan toimintarajoitteisina. Yhteiskunnan tulisi taata sähköherkille samanarvoiset mahdollisuudet palveluihin, osallistuminen yhteiskuntaan ja työelämään sekä riittävä suojautuminen altisteille. (http://www.electrosensitivity.co/european-union.html)

Tällä hetkellä Suomessa syrjäytetään sähköherkkiä - ilman riittävää sosiaaliturvaa yhteiskunta jättää sähköherkät heitteille. Sähköherkät ovat toisin sanoen hyvin eriarvoisessa asemassa muuhun yhteiskuntaan nähden. Suomen sähköherkät ovat myös eriarvoisessa asemassa suhteessa moneen muuhun EU-maahan.

Sähköherkkiä on vähintään 80 000, ehkä 250 000 ja sähköherkkyys lisääntyy voimakkaasti koko ajan. Sähköherkissä on paljon korkeasti koulutettuja ja nuorten osuus on kasvussa. Yhteiskunnalle koituu suuret kustannukset näiden ihmisten syrjäyttämisestä.

Lopuksi:

On tärkeää, että ympäristöherkät voivat oireistaan huolimatta osallistua tasa-arvoisesti työelämään, mikä onnistuu erikoisjärjestelyillä. Jatkossa 5G:n käyttöönotto vähentää mahdollisuutta erikoisjärjestelyihin, koska 5G ja esineiden Internet (IoT) vääjäämättä lisäävät laitteiden välistä riippuvuutta ja viestintää ja siten kokonaisaltistumista langattoman teknologian mikroaaltosäteilylle.
5G-verkkoja ei pitäisi ottaa käyttöön ennen kuin teknologian terveysvaikutukset on erikseen riittävän huolellisesti tutkittu.

Laatinut Kaarina Sand,
Ympäristöterveydenhuollon erikoiseläinlääkäri,
Sähköherkät ry